

(א) תענית י: (ב) ותוספתא פט"ו ע"ש, (ג) גיטין ז: ד"ה (ד) מגילה כא, (ה) כ"ט, (ו) גיטין ע"ג ר"ב יחזקאל, (ז) ו' ו' ט"א כן.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומן לבם אדני להם לר: (ב) רש"י ד"ה אחד וכי סימן למה אכבא וגלות:

גיליון הש"ס

ברנ"י יוניבר. עיני מוספות ממות דף סד ע"ג ד"ה אורי ובר"ש פ"א מ"א דלפ"ה: שב משבת רבי במל עניה. עיני מוספות כתובות קג ע"ג ד"ה אותו יום:

מוסף רש"י

הלוך דרב. והכי כתיב לא שמעתי דלא של הלכה לא היו יתולין (תענית י). אלא דהליף. מי יתן בוקר של שמיים, שאלות ממחוקות ממד וכל שעה מביאה קללתה משלמיה (דברים כח. בפולמוס של אספסיינוס. מיל שהעלה אספסיינוס קודם שגא טיטוס עליהם גיטין ז:). גזרו על עטרות כלות. משום עבר (שבת כח.).

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה

שמזבזבין דין אזיבס. קורעים דין אזיבס שכשזאין לדונס אומרים לפניו וכי: **הקהיסה שיניהס.** למה האכלתם וכערתם עלינו צמותינו ונפרעת מהס צחייהס: **מוכרי רבב.** רבב הוא דבר מאוס כגון חלב וסומן ונדבך צבגדים ונמאסין ואין לך אדם מתעסק צהס אלא עני: **שיסה ה' מורה להס.** לעיל מיניה כתיב כי לא לנלח ישכח צביון תקות עניס תאבד לעד. שיסה ה' מורה להס תן להס מרות לאותן ענייס עושר שיסה הגויס נוהגין צהס כבוד וידעו הגויס שהן אלוש ואינס אלהות שאין כל הכבוד והגדולה שלהס: **מסמסין צטליס אחס.** משום עוני: **צקרב שניס.** אותה פעולה של דיינו דבר תורה שהיא צקירוב שניס שניס לריכין להתקרב יחד צכיסוי אחד: **חייוס.** רפאהו והרווח להס ותן להס חיותס: **המה פולגיש פלוך ודבר.** צדברי תורה. צאליהו וצאלישע כתיב: **ראוין לישרף.** שעל מנת כן צא הרכב אש עליהס: **אחד מס.** ע"י צכירו שהרגו צשווג וזה גולה לערי מקלט ו' ואס אין כאן מיתה סימן למיתה (ב) וגלות סימן לגלות שאחד מת ואחד גולה: **צנלי דעת.** על שלא היה להס דעת להיות מלמדין זה את זה ולמדין זה מזה: **נדמו עמי.** וסיפיה דקרא ותשכח תורת אלהיך: **פי עס ציוון ישב.** אלו יושבי ישיבת תורה וסיפא דקרא חנון יתכן לקול זעקן: **להס לר.** צמי הכבוד מדבר צמי שמונותיו קשין עליו ואעפ"י ישב ועוסק צתורה: **היו עיניך וגו'.** וכן צתריה כתיב ולן יכנף: **פרגור.** מחילה: **לא יכנף.** לא יתכסה מנך צכנף צגדו ומחילתו: **דלמחר.** מי יתן שיצא יום: **מי ידע.** אס ייטב מן הלילה: **אלא דחליף.** מי יתן והיה זה יום הצא כזה שעבר: **אלא עלמא אחאי מקייס.** מאחר שהקללה הולכת ממד ורצה: **אקדושה דסידרא.** סדר קדושה שלא תקוה אלא שיהו כל ישראל עוסקין צתורה בכל יום דבר מועט שאומר קריאתו ותרגומו וכן כעוסקין צתורה וכיון שנוהג בכל ישראל צתלמידים וצעמי הארץ יש כאן שמיס קדושת השס ותלמוד התורה כתיב הוא. וכן יהא שמייה רצה מנכך שעונין אחר הגדה שהדרשן דורש צדיס בכל שנת תורה כן וסס היה נקצצין כל העס למוע לפי שאינו יום של מלאכה ויש כאן תורה וקידוש השס: **סדיס.** סדרי פרשיות דתורה: **ערה.** שפסקה מישראל: **ציולה טעס.** הפירות וריחם שמתוך שהיו טהורים ונוהגין צתורה אף הקצ"ה מטהר פירותיהן מריח רע ומטעס רע: **מעשר ציטל שומן דגן.** צעון פיסוק מעשרות פסק שומן דגן כשמו של מעשר לאיקרי חלב כדכתיב כל חלב יאהר וגו' (צמדבר יח): **דחינוטיסא.** שמינה ויש

ממ.

צה ריח טוב ומין תמרים הוא לעלמן: **ערה יש כך.** לפיכך מריחה לך ולא צטל הריח מאללך: **אחא צריס.** דרצה בר רב הונא: **א"ל.** רב הונא לצרייה: **שמחס אח לצי.** צטהרתך: **הקהיסה אח שיני.** שהראיתי שאהצתך על צנך יותר מעלי שנטלת ממני ונתת לו: **רחמי.** אהבה: **איטפל ציה.** גידלו צציתו: **רבי רבי.** גדל גדל אותי ואעפ"י כן איני צנך: **צר צרפך אחא.** ואין עלי לצדך צכן: **ברתנ"י צפולמוס.** מיל שציא אספסיינוס על ירושלים: **עטרוס חסינז ואירוס.** מפרש צגמרא: **צפולמוס של טיטוס.** שהציא הורקנוס אאריסמונולוס אחיו. וצין זה לזה היו חמישים ושמיס שנה כדלמר צכסדר עולם: **עטרוס כלות.** מפרש צגמרא [ע"צ]: **צפולמוס האחרון.** הוא של חורבן צצית ושל טיטוס נמי היה: **צאפריון צסוך פעי.** שהיו מוליכין אותה מצית אזייה לצית צעלה ואפריון של מעיליס וטליתות מוחצות מוקפות לה: **מושלי משלות.** לתת אות אמתלה וטעס לחכמה ליכנס צה צשעמי צינה כגון ממשלות שועלים דלמר צסנהדרין (דף לט:). כי היה דריש ר"מ צצירקא היה דריש מילתא שמעתא ומילתא אגדתא ומילתא מתלי: **שקדינז.** שוקדין על דלתות צית המדרש לילה ויום כדלמר ציצמות (דף סג:). אכל מה אעשה שנפשי משקה צתורה: **הדרשניס.** שהיה צקי צטעמי המקראות כדלמר לא זכיתי שתלמר יליאת מלריס צלילות עד שדרשה צן זומא (צכרות דף צ:). **צטל כבוד סורה.** שהיה נותן לצו לדרוש כל קוץ וקוץ של כל אות וכ"ש תיבות יתירות ואומיות יתירות כגון צת וצת אני דורש (סנהדרין דף טא:). וזהו כבוד תורה גדול שאין צה דבר לצטלה: **אנשי מעשה.** צטוח צחשיבות ועושה מעשים מופלאים כדלמר צתענית (דף טז:). נמטי כסורין ילמר לחומת וידלוק ולעיס להציא זאציס צקריהיס: **קטונס של חסידיס.** שהיו חסידים הולכים וכליס והוא היה מקטניהס וסופן: **זיו החכמה.** זה לא ידענא מאי היא: **משמס ר"ג הוקן צטל כבוד סורה.** צמסכת מגילה (דף טא). אמר שעד שמת הוא היה צריאות צעולם ולא היו למדיין תורה אלא מעומד משמת הוא ירד חולי לעולם והולכרו ללמוד תורה מיושב: **צטל זיו הכהונז.** שהיה חכם ועשיר וכהניס רביס אכולין על שולתו: **וגני חורין.** מיוחסין: **חפו ראשס.** שגברה יד עזי פניס ממוריס שהס עשיריס ואלו ענייס: **נדלדלו אנשי מעשה.** אין חס להס: **ואין דורש.** לישראל: **ואין מנקה.** עליהס רחמיס: **שרו חכימיא.** התחילו החכמיס: **ספריא.** מלמדי מינוקות שהס קטניס מן החכמיס: **קעמא דאריעא.** כעמי הארץ: **אלול**

שמזבזבין דין אביהם לעתיד לבוא אומרים לפניו רבונו של עולם מאחר שאתה עתיד ליפרע מהן למה הקהיתת שיניהם במ אמר ר' אילעא בר יברכיה אלמלא תפלתו של דוד היו כל ישראל מוכרי רבב שנאמר ו' שיתיה ה' מורה להם וא"ר אילעא בר יברכיה אלמלא תפלתו של חבקוק היו ב' תלמידי חכמים מתכסים במלית אחת ועוסקין בתורה שנאמר ה' שמעתי שמעך יראתי ה' פעלך בקרב שנים חייהו אל תקרא בקרב שנים אלא בקרוב שנים ואמר ר' אילעא בר יברכיה שני תלמידי חכמים המהלכין בדרך ואין ביניהן דברי תורה ראוין לישרף באש שנאמר ויהי המה הולכים הלוך ודבר והנה רכב אש וגו' טעמא דאיכא דיבור הא ליכא דיבור ראוין לישרף וא"ר אילעא בר יברכיה שני ת"ח הדרין בעיר אחת ואין נוחין זה לזה בהלכה אחד מת ואחד גולה שנאמר לנדם שמה רוצח אשר ירצח את רעהו בבלי דעת ואין דעת אלא תורה שנאמר ונדמו עמי מבלי דעת אמר ר' יהודה בריה דר' חייא כל ת"ח העוסק בתורה מתוך הדחק תפלתו נשמעת שנאמר כי עם צביון ישב בירושלים ככה לא תבכה חנון יתנך לקול זעקן כשמעתו ענך וכתוב בתריה ונתן (ב) ה' לכם לחם צר ומים לחץ ר' אבהו אומר משביעין אותו מזיו שכינה שנאמר והיו עיניך רואות את מורדך ר' אחא בר חנינא אמר אף אין הפרגוד נגעל בפניו שנאמר ו' ולא יכנף עוד מורדך: **רשב"ג** אומר משום ר' יהושע מיום שחרב בהמ"ק אין וכו': אמר רבא בכל יום ויום מרובה קללתו משל חבירו חבירו שנאמר ב' בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר הי בקר אילימא בקר דלמחר מי ידע מאי הוי אלא דחליף ואלא עלמא אמאי קא מקיים אקדושה דסידרא ואיהא שמייה רבא דאגדתא שנא' ארץ עפתה כמו אופל צלמות ולא סדרים הא יש סדרים תופיע מאופל: ולא ירד מל לברכה וגיטל טעם פירות וכו': תניא ר"ש בן אלעזר אומר טהרה בטלה טעם וריח מעשר ביטל שומן דגן רב הונא אשכח תומרתא דחינוניתא שקלה כרבה בסודריה אתא רבה בריה א"ל מורחיא ריחא דחינוניתא א"ל בני טהרה יש כך יהבה ניהליה אדהכי אתא אבא בריה שקלה יהבה ניהליה א"ל בני שמחת את לבי והקהיתת את שיני היינו דאמרי אינשי רחמי דאבא אבני רחמי דבני אבני דהוו ליה רב אחא בר יעקב איטפל ביה ברב יעקב בר ברתיה כי גדל ברך אבא ויהינו דאמרי אינשי רבי רבי בר

ברתך אבא: ברתנ"י בפולמוס של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות כלות ושלא ילמד אדם את בנו. יוונית בפולמוס האחרון גזרו שלא תצא הכלה באפריון בתוך העיר ורבותינו התירו שתצא הכלה באפריון בתוך העיר משמת ר"מ בטלו מושלי מושלים משמת בן עזאי בטלו השקדנים משמת בן זומא בטלו הדרשנים משמת ר"ע בטל כבוד התורה משמת ר' חנינא בן דוסא בטלו אנשי מעשה משמת ר' יוסי קטנתא פסקו חסידים ולמה נקרא שמו קטנתא שהיה קטנתא של חסידים משמת רבי יוחנן בן זכאי בטל זיו החכמה משמת ר"ג הוקן (ב) בטל כבוד התורה ומתה טהרה ופרישות משמת רבי ישמעאל בן פאבי בטלה זיו הכהונה. משמת רבי בטל ענה ויראת הטא: (ג) [גמ' ת"י] ו' פנחס בן יאיר אומר משחרב בהמ"ק בושו חברים ובני חורין וחפו ראשם ונדלדלו אנשי מעשה וגברו בעלי זרוע ובעלי לשון ואין דורש ואין מבקש ואין שואל על מי לנו להשען על אבינו שבשמים ר"א הגדול אומר מיום שחרב בית המקדש שרו חכימיא למהוי כספריא וספריא כחזניא וחזניא כעמא דארעא ועמא דארעא אזלא

עין משפט נר מצוה

גה א מ"י פ"ה מהל' תענית הלכה טו סמג עשין מד"ס טוש"ע א"ח סימן תקס טע"ז:

תורה אור השלם

1. שיתיה ה' מורה להם ידעו גויס אנוש תקוה שקלה: תהלים ט כא
2. ה' שמעתי שמעך יראתי ה' פעלך בקרב שנים חייהו בקרב שנים תודיע ברגו רחם תתבור: חבקוק ג ב
3. ויהי המה הולכים הלוך ודבר והנה רכב אש וססי אש ויפרדו בין שניהם ויעל אלקוהו כפסגה השמיים:
4. לנס קסמה רוצח אשר ירצח את רעהו בבלי דעת ודוא לא שגא לו מהמל שילושם ונס אל אחת מן הערים האל וקח: דברים ד מב
5. נדמו עמי מבלי דעת בי אתה הדעת מאסת ואמאקך מבחן לי ותשבח תורת אלקוהי אשכח צנך גם אני: הושע ד ו
6. כי עם צביון ישב בירושלם כבו לא תבכה חנון יתנך לקול זעקן כשמעתו ענך: ישעיהו ל יט
7. ונתן לכם ארץ ילחם צר ומים לחץ ולא יכנף עוד מורדך והיו עיניך ראות את מורדך: ישעיהו ל ב
8. בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר מפחד לבבך אשר תפחד וממקראת עיניך אשר תראה: דברים כח טו
9. ארץ עיפתה כמו אפל צלמות ולא סדרים ותפע כמו אפל: איוב י כב